

BARNEOMBUDETS

ÅRSRAPPORT

2006

BARNEOMBUDET
HAMMERSBORG TORG 1
POSTBOKS 8889 YOUNGSTORGET, 0028 OSLO
TLF: 22 99 39 50 FAX: 22 99 39 70
POST@BARNEOMBUDET.NO
WWW.BARNEOMBUDET.NO

Personalressurser

Ved utgangen av 2006 utgjorde Barneombudets stab 12,5 faste stillinger, inkludert Ombudet. Videre var det deler av året midlertidig ansatt medarbeidere på tiltak via NAV, og en jusstudent som ekstrahjelp på deltid.

Kjønnsfordeling på kontoret ved utgangen av 2006 var henholdsvis 9 kvinner og 4 menn.

I tillegg til Barneombudet, Reidar Hjermann, har personalet i 2006 bestått av:

Knut Haanes (nestleder)
Britt Fredriksen (sekretær)
Thomas Hepsø (rådgiver/IT)
Indun Thorsø (praktikant/prosjekt – deltid)
Torunn Guttormsen (sekretær/prosjekt – vikar)
Frøydis Heyerdahl (rådgiver)
Sidsel Bjerke Hommersand (kommunikasjonsrådgiver. Permisjon fra 1/10)
Kari Jevne (seniorrådgiver)
Lillian Juvkam (konsulent)
Jan Mossige (seniorrådgiver. Sluttet 13/8)
Wilhelm Berg (økonomi-/personalrådgiver)
Kari Stenquist (rådgiver)
Arild A. Søgne (seniorrådgiver. Permisjon fra 1/3)
Anette S. Thorstensen (rådgiver)
Camilla Kayed (rådgiver - vikar)
Tone Viljugrein (seniorrådgiver)

Miljøledelse

Barneombudet har i forbindelse med Grønn stat videreført arbeidet fra tidligere år.

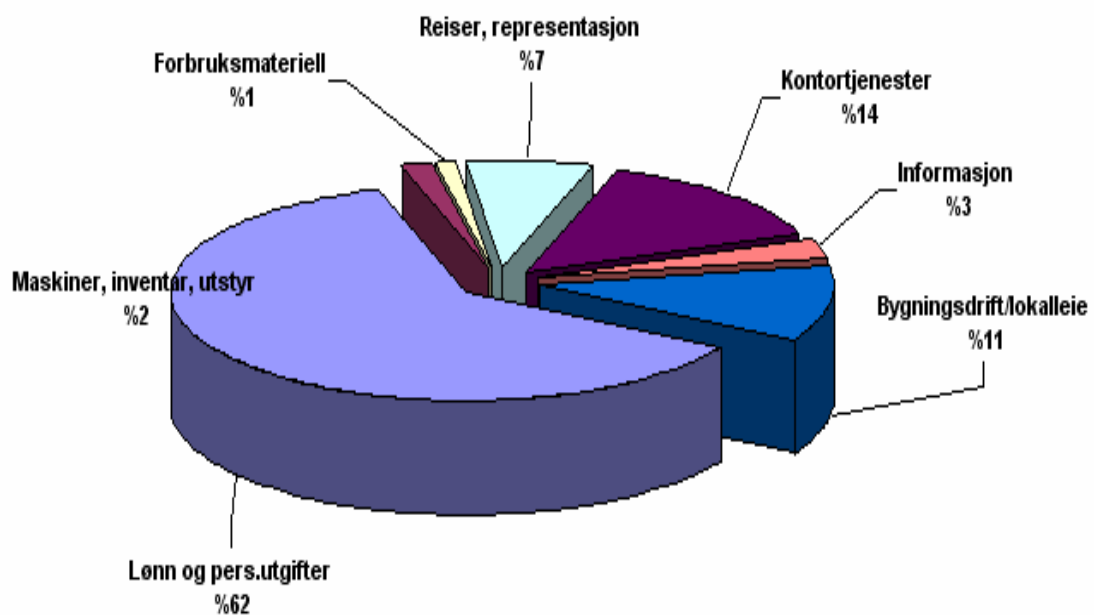
- Strømbesparelse - der hver og en passer på å slukke lys og regulere varmen i størst mulig grad
- Gårdeier, OBOS, arbeider aktivt med prosjekter knyttet til energiøkonomisering.
- Videreført fokus på papirforbruk mht utskrift og kopiering.
- Kildesortering med følgende grupperinger:
Papp, papir, plastfolie, flasker/kanner, treverk, lysstoffrør/sparepærer, glass-/metallembalasje, EE-avfall (elektrisk og elektronisk), annet miljøskadelig avfall, restavfall.

Regnskap 2006.

Barneombudet hadde i 2006 store ekstraavgifter knyttet til investering i nytt saksbehandlings- og journalsystem. Dette framkommer i hovedsak under posten kontortjenester.

Regnskap	2004	2005	2006
Lønn og personalutgifter	5 801 000	5 685 000	5 688 304,88
Maskiner, inventar, utstyr	189 000	299 000	160 834,50
Forbruksmateriell	144 000	132 000	89 432,13
Reiser, representasjon	466 000	425 000	640 288,53
Kontortjenester	824 000	513 000	1 272 474,00
Informasjon	123 000	137 000	281 108,28
Bygningsdrift/lokalleie	1 081 000	1 111 000	1 046 974,57
Sum	8 628 000	8 302 000	9 179 416,89

Regnskap 2006

Antall henvendelser

Antall skriftlige henvendelser til Barneombudet så i 2006 ut til å jevne seg ut etter noen år med svært sterk økning. Dette kan bety at stadig flere henter informasjon fra våre nettsider. Statistikken for besøkende på www.barneombudet.no tyder også på dette. I 2006 var det i gjennomsnitt 54 000 unike besøkende per måned, noe som tilsvarer ca. 650 000 besøkende for hele året, mot 500 000 treff i 2005 og 260 000 treff i 2004.

Totalt antall dokumenter i 2006 (inngående og utgående) var 3 984, fordelt som følger:

	2005	2006
Totalt inngående dokumenter registrert i postjournal	2 762	2 489
Utgående brev	1 394	1 495

Telefonhenvendelser

Antall telefoner inn til Barneombudet har stabilisert seg. Det var en sterk økning fra 2003 til 2005, og for 2006 ligger vi på samme nivå som fjoråret, dvs. ca 11 000 telefonhenvendelser.

Klar Melding Inn

Stadig flere henvendelser fra barn og unge kommer via e-post, og kontoret har prioritert arbeidet med å besvare disse henvendelse over våre nettsider. Det er utviklet debattsider der barn og unge kan komme med innspill og disse sidene er svært populære.

Deltakelse konferanser/seminarer:

Barneombudet fikk i 2006 til sammen 277 forespørslers om å delta med innlegg på konferanser og seminarer. Vi var i stand til å svare positivt på 108 av disse henvendelsene.

Høringsuttalelser 2006

Barneombudet har i 2005 avgitt 55 høringsuttalelser:

- NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet
- Etablering av Norsk pasientregister som et personidentifiserbart register
- Endring av straffeloven §224 (menneskehandel)
- Endringer i forskrift til opplæringsloven
- Forslag til endringer i opplæringsloven -
Opplæring i helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner
- Forslag til endringer i lov 10. juni 2005 nr. 51 om statsborgerskap (statsborgerloven) og forskrifter til statsborgerloven m.m.
- Ikraftsetting av ny tvistelov – tilpassing av andre lover
- Endringer i lov om svangerskapsavbrudd og lov om sterilisering -
tilpasning til biomedisinkonvensjonen
- Endring i barnevernloven – forslag om at foreldrestøttende tiltak som har som formål å redusere alvorlige atferdsvansker hos ungdom skal kunne gjennomføres uten barnets samtykke, jf barnevernloven §4-4 fjerde ledd
- Rapport om digitalradio i Norge
- Læreplan i norsk for elever i videregående skole med samisk som førstespråk
- Nødvendig lovendring som følge av implementering av Schengen grenseføresegn - utlendingsloven §27
- Endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften som følge av Sveits' tilknytning til samarbeidet om anvendelsen av Dublin-regelverket
- Om lovhjemmel for sentral database for elektroniske resepter
- NOU 2005:19 Lov om DNA-register til bruk i strafferettspleien
- Endringer i forskrifter vedrørende drift av gevinstautomater
- Ny del II til Læreplanverket for Kunnskapsløftet - utkast til prinsipper for opplæringen
- Endring i utlendingsloven

- Forskrift om opplyningsplikt mv for krisesentre til barnevernet
- Nasjonal helseplan (2007-2010)
- Innstilling om en nordisk samekonvensjon
- Rapport H-2185 om "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter"
- Utkast til forskrift om kommunens vaksinasjonstilbud i henhold til det nasjonale vaksinasjonsprogram
- Utkast til lov om endringer i vegtrafikklov §§29 og 30 Lovhjemmel for gjennomføring av direktiv 2003/59/EF
- Forslag til lov om registrerte innsamlingsaksjoner
- Utkast til endringer i lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m (bioteknologiloven)
- Vedrørende veileder til tjenesteapparatet for å ivareta barn til psykisk syke og/eller rusavhengige foreldre
- Utkast til forskrift om fastsetting og endring av oppfostringsbidrag etter lov om barneeventjenester
- Utkast til endringer i forskrift 5. desember 1980 br. 4938 om målbruk i offentlig teneste
- Lokaldemokratikommisjonen si andre utgreiing - NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring - Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken
- NOU 2006:10 Fornærmede i straffeprosessen - nytt perspektiv og nye rettigheter
- Endring av toll- og avgiftsfrie alkoholkvoten (taxfree-kvoten)
- NOU 2006:9 om Kvalitetssikring av sakkyndiges rapporter i barnevernsaker
- Forslag til endringer i valgloven
- Om kriminalisering av visse foreberedelseshandlinger til seksuelle overgrep mot mindreårige ("grooming")
- Utkast til endring i forskrift til partnerskapsloven - forslag om å gi godkjente vigslere i livssynssamfunn kompetanse til å registrere partnerskap
- Forslag til nye regler for utlendingsinternat
- Rapport fra arbeidsgruppe om tidligere hjelp til barn og unge med psykiske lidelser og/eller rusproblemer
- Ny lov om markedsføring og annen markedspraksis (markedsføringsloven)
- Utkast til endringer i forskrift om film og videogram (unntak for musikkvideo)
- Endringer i pasientrettighetsloven etter rusreformen m.m.
- Vedr rapport om etablering av et pilotprosjekt med ny avhørsmodell for barn som har vært utsatt for overgrep m.m. ("Barnas Hus")
- Utkast til endringer i folketrygdloven kap. 14 - lovfesting av retten til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadsopsjon
- Forskriftsendringer i forbindelse med endringer i lov om psykisk helsevern og pasientrettighetsloven
- Endringer i bilansvarsloven - gjennomføring av femte motorvognforsikringsdirektiv
- Om læreplaner i grunnleggende norsk for språklige minoriteter og morsmål for språklige minoriteter
- Rapport fra arbeidsgruppe som har vurdert praktiske, ikke-rettslige tiltak for å styrke oppfølging av straffesaker
- Ny forskrift om mekling etter barneloven og ekteskapsloven
- Endringer i midlertidig forskrift 24. februar 2005 nr. 165 - ny §2A (fornyelse av tillatelse gitt i utlendingsloven §8 annet ledd etter søknad etter den midlertidige forskriften)mv
- Forslag til læreplaner for Læreplanverket for Kunnskapsløftet
- Beskyttelse mot tvangsekteskap - tiltak for å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftesVedr. Endring i Straffeloven §33 og Straffeprosessloven §181 - Omvendt voldsalarm
- Forskrift om oppnevning av tilsynsperson, utøving av tilsynet og godtgjøring for dette
- Forslag om opphevelse av utlendingsloven §38 c og ny bestemmelse i utlendingsfor- skriften om sterkere vektlegging av barns tilknytning til riket
- Ny utlendingslov - adgang for departementet til å instruere om utsatt iverksetting ved berostillelse av saker

Virksomheten 2006

Barneombudets virksomhet og agenda styres i stor grad av de daglige henvendelsene som kommer inn til kontoret. Disse henvendelsene bidrar, sammen med forskning og kontakt med ulike fagmiljøer, til Barneombudets kunnskapsgrunnlag i forhold til ulike problemstillinger. Slik kan Barneombudet bidra til å bringe henvendelser fra enkeltpersoner inn til beslutningstagere på ulike nivåer.

Henvendelser fra privatpersoner følges opp med rådgivning, veiledning eller henvisning til relevant instans. Barneombudet får også en formidlerrolle for å få etablert dialog og bevegelse i saker der partene er kommet inn i fastlåste posisjoner. I noen saker er innsynsretten tatt i bruk, kombinert med oppfølging i forhold til lokal/regional forvaltning.

Et overordnet mål i Ombudets behandling av henvendelser er:

- å gi rask og relevant hjelp
- å utvikle rutiner for å håndtere den informasjonen som ligger i henvendelsene på en hensiktsmessig måte
- å knytte kontakter med andre instanser som har tilgrensende og overlappende funksjoner i forhold til barn og unge

Fem hovedområder har vært sentrale for Barneombudets arbeid i 2006:

- konsekvenser av inkorporering av FNs Barnekonvensjon
- barn og helse
- samfunnets sikkerhetsnett for barn og unge
- lokale oppvekstvilkår med særlig vekt på skole
- medbestemmelse for barn og unge

Hovedmål for Ombudets virke framgår i Lov om Barneombud. Barneombudets overordnede oppgaver er å fremme barns interesser i samfunnet, herunder om lovverket, forvaltning og rettspraksis samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter. FNs Barnekonvensjon er norsk lov og tatt inn i Menneskerettighetsloven. Dette gir et styrket mandat til Barneombudet. I motsetning til andre ombud har Barneombudet ikke ansvaret for konkret forvaltning av lovverket i form av enkeltvedtak, men skal overvåke alle deler av barn og unges oppvekstvilkår. Et unntak fra dette er Ombudets ansvar i henhold til Lov om film og videogram.

I 2006 har det vært viktig å følge med i det informasjonsarbeidet som gjøres rundt Barnekonvensjonen. En kontinuerlig oppfølging av kommentarene og tilrådingene fra FNs ekspertkomité for barns rettigheter har vært prioritert i Ombudets arbeid.

Barn og unges medvirkning og deltagelse er forankret i konvensjonen og en videreutvikling av dette innen flere samfunnsområder er viktig. Medvirkning må få en naturlig plass i et levende demokrati. Barneombudet har søkt å sette fokus også på dette feltet. Barn og unges skolehverdag er sentral her. Gjennomføringen av Opplæringslovens kap. 9a, Barn og unges arbeidsmiljølov krever stadig årvåkenhet og har blitt fulgt opp av Barneombudet.

Skolens øvrige innhold og organisering har også stått sentralt for Ombudets arbeid.

Samiske barn og unges rettigheter må ivaretas, og det er blitt etablert et tettere samarbeid med bl.a. Sametinget.

Når det gjelder barn og unge med minoritetsbakgrunn, er det flere områder som har krevd oppmerksomhet, spesielt barnevernets oppfølging og ansvar for enslige mindreårige asylsøkere.

Et sterkere fokus på samfunnets sikkerhetsnett for barn og unge har vært gjennomgående i Barneombudets arbeid i 2006. Barneombudet har ønsket å bidra til å styrke barnevernets legitimitet for derved å styrke barns rettsikkerhet.

Barn og unges digitale hverdag har vært et viktig område for Barneombudet også i 2006. Det er et åpenbart behov for overvåkning, debatt og veiledning med tanke på «chatting,» barnepornografi, utvikling av nettvetsregler osv.

Barn og unges helse er et sentralt område for Barneombudets oppmerksomhet. Ernæring og kosthold har vært viktige tema i forbindelse med oppfølgingen av skolematprosjektet som ble initiert i 2005.

Andre områder som har vært sentrale for Ombudet er skolehelsetjenesten, psykisk helsevern, barn og somatiske lidelser og barn med ulike former for nedsatt funksjonsevne.

Måloppnåelse 2006 - Hovedmål og delmål

Mål 1: Bidra til å virkeliggjøre Barnekonvensjonen som rettighetsdokument for barn og unge

- Overvåke inkorporeringen av FNs barnekonvensjon og følge opp arbeidet i FNs barnerettighetskomité
- Overvåke domstolens og forvaltningens anvendelse av Barnekonvensjonen som rettskilde
- Styrke barn og unges reelle medvirkning og deltagelse
- Bidra til å ivareta rettighetene til samiske barn og unge
- Bidra til å styrke rettighetene til barn og unge med minoritetsbakgrunn
- Videreutvikle Barneombudets nettsider som informasjonsplattform for rettighetstenkning for barn og unge
- Styrke Barnekonvensjonen som rettighetsdokument gjennom internasjonalt samarbeid

”Tryggve på tur”

Barneombudet er pålagt å informere om FNs konvensjon for barn og unges rettigheter. Vi ønsket å nå den minste aldersgruppen i barnehager og på skolen. Prosjektet ”Tryggve på tur” ble lansert i Julemorgen på NRK 1 i desember 2005. En omreisende bamse besøker barnehager og skoler over hele landet. Med seg i kofferten har han Barnekonvensjonen og et aktivitetsopplegg for barna med fokus på rettigheter, gleder og sorger i barnas hverdag. Rapporter, reisebrev og bilder fra besøkene blir publisert på Ombudets hjemmeside. Første besøk var i en barnehage i Kautokeino januar 2006 og etter det har den besøkt ca 40 skoler og barnehager. Dette opplegget har vist seg å være så populært og virkningsfullt at det videreføres også i 2007.

”Si'fra!” kampanjen

I samarbeid med Dinamo og TINE ble det i september 2006 lansert en kampanje der barnekonvensjonens artikkel 12 ble trykt på melkekartonger, og barn ble oppfordret til å sende en melding til Statsministeren c/o Barneombudet. Dette resulterte i underkant av 1000 postkort med Klare Meldinger om ønsker, bekymringer og gleder som barn i Norge ville formidle til Statsminister Jens Stoltenberg.

Ved kampanjens slutt ble alle kortene samlet i et hefte og den 13. desember, selveste Luciadagen, ble heftet overrakt til Statsministeren.

Hovedbudskapet som kom inn var:

1. Mer gym og svømming på skolen
2. Heller lang skoledag og mindre lekser
3. Vi vil ha skolemåltid!

Barnekonvensjonen

FNs konvensjon for barn og unge er, som mål 1 peker på, et helt sentralt satsingsområde for Barneombudet. Ombudet søker alltid å knytte saker og svar på henvendelser opp mot BK. En stor del av kontorets ressurser brukes til informasjon om barnekonvensjonen, foredrag og deltagelse på aktuelle seminarer. Det har også vært et mål å opprettholde kontakten med Forum for barnekonvensjonen. I september deltok en representant fra Barneombudet på General Discussion Day i Barnerettskomiteen i Geneve om barn og deltakelse. I oktober kom også General Comment fra samme komité om fysisk avstraffelse, som Barneombudet kommentert både i en kronikk og i andre medieuttalelser.

Det er blitt etablert et samarbeid med bl.a. Universitetet i Oslo for å få mer forskning på problemstillinger knyttet til barns rettigheter. For Ombudet er det viktig å styrke et slikt samarbeid for å kunne dra nytte av det arbeidet som gjøres. Det har også vært god kontakt med Elevorganisasjonen i forbindelse med deres arbeid i å styrke elevråd og opplysning om 9a i videregående skole - og med FUG for en styrking av elevråd og skolemiljøutvalg.

Gjennom møter med Bioteknologinemnda, høringsuttalelser til endringer til bioteknologi-loven og deltakelse på konferanse om barneperspektiv knyttet til rett til assistert befruktning, har vi i 2006 satt fokus på Barneombudets rolle i forhold til bioteknologi og det ufødte barn og hvordan Barneombudet tolker begrepet "et barn" i BK art. 1.

Barneombudets ungdomsråd:

Ungdomsrådet ble lansert høsten 2005. Det første rådet ble etablert 1. november 2005, og det satt til desember 2006.

Gjennom Klar Melding får Barneombudet inn spørsmål og meldinger fra barn og unge. I hovedsak er dette spørsmål om hjelp i en vanskelig livssituasjon. Ombudet ønsket å komme i nærmere dialog med unge rundt temaer Barneombudet jobber med, og det ble bestemt å opprette et ungdomsråd med 13 ungdommer fra videregående skoler i Oslo-regionen som et pilotprosjekt. De videregående skolene som ble representert var Foss, Oslo Katedralskole, Ulsrud, Sogn, Valler, Vestby og Nesbru.

Møtene med Ungdomsrådet har ført til brev samt møte med både Helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad og Kunnskapsminister Øystein Djupedal. Flere av deltagerne i rådet har deltatt på ulike konferanser og møter både i og utenfor Barneombudets regi. Her kan nevnes "Participation" konferansen i Trondheim i februar 2006, Likestillingskonferanse arrangert av Barne- og likestillingsdepartementet høsten 2006 og konferanse om barnevern på Voksenåsen.

Barn og unges talsperson:

Barn og unges talsperson i plansaker i kommunene har vært et viktig fokus for Barneombudets arbeid.

Kontoret har mottatt en rekke henvendelser om talspersonens rolle, funksjon og autoritet. Det viser seg at talspersonens funksjon og gjennomslagskraft er meget varierende i kommunene i Norge. Dette finner Ombudet lite tilfredsstillende.

Med bakgrunn i dette fikk Barneombudet et møte med miljøvernminister Helen Bjørnøy, der det ble opplyst at ordningen med barn og unges talsperson mange steder fungerer for dårlig. Ombudet oppfordret ministeren til å styrke ordningen i de sammenhenger det er naturlig. Barneombudet finner det svært uheldig at Plan- og bygningsloven på dette punktet praktiseres så ulikt i de forskjellige kommunene.

Medvirkning og deltagelse for alle barn og unge

I februar holdt Barneombudet innlegg på konferansen "*Participation*" i Trondheim. Her deltok også en representant fra Ombudets ungdomsråd. Deltagerne på konferansen kom fra hele Europa, men i hovedsak fra kommunale ungdomsstyrer og ungdomsorganisasjoner rundt om i Norge. Temaet var unges muligheter for å kunne delta aktivt i samfunnet. Med bakgrunn i denne konferansen, var Barneombudet i desember invitert til et møte med ungdomsstyret for Sør-Trøndelag fylkesting om samme tema. Her lanserte Ombudet idéen om å etablere et samarbeid med ungdommens kommunestyre eller ungdommens fylkesting fra ulike deler av landet som høringsorgan for saker Barneombudet jobber med. Forslaget fikk god mottagelse, og det vil bli fulgt opp i 2007.

I oktober lanserte Barnombudet ønsket om stemmerettsalder for 16-åringer ved kommunevalg. I høringsuttalelsen til Lokaldemokratikommisjonens andre utredning, ber vi myndighetene om å sette ned et utvalg som kan forberede et pilotprosjekt om stemmerett for 16-åringer. Denne idéen vil også bli fulgt opp i samarbeid med utvalgte kommuner i 2007.

Barneombudet deltok i juryen som valgte Vågå til årets barne- og ungdomskommune 2006. Juryen var nedsatt av Barne- og likestillingsdepartementet.

Fritid

En viktig sak for Barneombudet i 2006 var å sette søkelyset på funksjonshemmede barns rett til ferie og rekreasjon. Saken ble meldt oss av to CP-rammede ungdommer som kunne fortelle at CP-foreningen ikke hadde midler til å sende alle ungdommer som ønsket det på årets barneleir. I løpet av et helt år er sommerleiren ofte den eneste muligheten CP-rammet barn og ungdom har til en tilnærmet normal fritidssituasjon med jevnaldrene. Saken fikk stor medieoppmerksomhet, og i oktober 2006 ble det sendt et brev til Sosial- og helsedirektoratet der myndighetene ble oppfordret til å etablere en finansieringsordning som sikrer at leirtilbudet til ungdom med omfattende bistandsbehov gjøres tilgjengelig for alle som ønsker det. Etter innledende negativ respons løste denne saken seg i januar 2007, da det kom melding fra Arbeids og inkluderingsministeren at midler til dette formålet skulle stilles til disposisjon.

Barn, unge og kulturtilbudet

Barn og unges rett på et allsidig kulturtilbud, som en grunnleggende demokratisk rett, har hatt en sentral plass i Barneombudets jubileumsår. Det gjelder både gjennom prosjekter som har vært gjennomført dette året - og i framtidige planer. Barneombudet har fremmet ønske om lovfestet rett til kultur og fritidstilbud, og dette har blitt fulgt opp med å sette søkelyset på barn og unges rett til kultur for kulturens egen skyld, og ikke bare legitimert som forebyggende tiltak. Gjennom året har det vært gjennomført en rekke møter med ulike representanter for "kultur-Norge," og Barneombudet har tatt initiativet til et prosjekt med arbeidstittelen "*Ungdom og språk og språk er makt.*"

Dette er planlagt gjennomført høsten 2008 og vil være et samarbeid mellom Barneombudet, Landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus, Den Norske Opera, Ungdommens Kulturmønstring og Språkrådet om en landsdekkende mønstring med språk som tema. Gjennom lokale og regionale mønstringer skal unge mellom 13 og 18 år lage kreative uttrykk over språk, medvirkning og deltagelse. Dette skal ende i en felles mønstring i Den Norske Opera høsten 2008.

I samarbeid med Det Åpne Teater planlegges det et kunnskapsmøte mellom aktører innenfor hele kulturfeltet - både scenekunst, musikk og film, samt utdanningsinstitusjoner for kunstnere. Hensikten med møtet er å finne strategier for å heve status og kvalitet på kulturtilbud for barn og unge. Møtet ble gjennomført i februar 2007.

Samiske barn og unge

Det ble etablert ny kontakt med Sametinget vedr planlagt prosjekt knyttet til oppvekstvilkår for samiske barn og unge. Her er det også lagt planer sammen med Barneombudene i Sverige og Finland om et felles nordisk prosjekt sammen med de respektive Sametingene. Barneombudet gjennomførte også et besøk i Kautokeino i forbindelse med overgrepssaker i bygda. Det var møter med representanter fra kommunen og Sametinget, men også samtaler med barn og unge på skolen og i barnehager.

Barn og unge med minoritetsbakgrunn

Denne gruppen barn og unge står høyt på Barneombudets prioriteringsliste. Barneombudet har kommet med innspill til en tverrdepartemental arbeidsgruppe som skal komme med forslag til tiltak som kan bedre forholdene for barn og barnefamilier i mottak. Videre har Ombudet kommet med innspill til Arbeids- og inkluderingsdepartementet, AID, om åpenhet i klagesaksbehandlingen av utlendingssaker. Barneperspektivet har blitt satt på dagsorden av Barneombudet i Psykologforeningens høring om asylsøkerbarns rettigheter og livssituasjon. I det Europeiske Nettverk for Barneombud, ENOC, har det norske Barneombudet vært aktiv i å utforme en felles europeisk uttalelse om State Obligation for the Treatment of Unaccompanied Children.

Videre har representanter for Ombudet holdt foredrag om barnekonvensjonen for hjelpeverger til enslig mindreårige asylsøkere og deltatt på møte med flyktningehelseteamet, psykososialt team, BUP, klinisk etisk utvalg og politikerrepresentanter fra oppvekstkomiteén i Trondheim. Møtet omhandlet etiske problemstillinger/dilemmaer i arbeidet med asylsøkerbarn/familier, med særlig fokus på helse. På UDIs vårkonferanse, som omhandlet asylsøkerbarn, var Ombudet representert med foredragsholder.

Arbeidet med ny utlendingslov har blitt nøye fulgt opp av Barneombudet gjennom flere høringsuttalelser i 2006 og møter med en rekke organisasjoner og politikere.

Barneombudets innspill har i stor grad basert seg på kunnskap og erfaring kontoret har fått gjennom henvendelser fra privatpersoner, organisasjoner og advokater bl.a. knyttet til barns rettigheter når foreldre blir utvist, situasjonen for barn på mottak, barnefamilier med endelig avslag, inklusiv barn som er syke/trenger medisinsk behandling, barns uttalerett i asylsøkerprosessen, nedleggelse av flyktningekontoret i Oslo kommune, uttransportering av foreldre, situasjonen for enslige mindreårige asylsøkere, barnevernets rolle i utlendingssaker m.m.

Barneombudets nettsider

I løpet av det siste året har Barneombudets nettsider fått et nytt løft. Spesielt har det vært satset på ungdomssidene, og Tryggves nettside har blitt etablert som en egen barneside. Nettsidene blir besøkt av stadig flere og er ofte brukt av privatpersoner, pressefolk og andre som søker informasjon om Barnekonvensjonen og Barneombudets arbeid. Barneombudets ungdomssider har blitt mer interaktive, og det legges jevnlig ut debatter. Det er blitt utviklet nye temasider som er delt i seks grupper; mobbing, samlivsbrudd, skolemåltid, medbestemmelse, nettvett og rettigheter. Disse oppdateres jevnlig. Statistikken viser en fortsatt økning av besøk til våre nettsider.

Barn og unges digitale hverdag

I oktober gikk det ut en viktig høring om "grooming," dvs voksne som via internett nærmer seg barn med den hensikt å etablere direkte kontakt av ulovlig art. Her har Barneombudet vært pådriver i forhold til å få nye bestemmelser. Med bakgrunn i forskningsprosjektet "*En digital barndom*" ga Barneombudet sammen med Sintef, UIO, Medietilsynet, NOVA og Barnevakten i år ut en foreldreguide i forhold til nettbruk. Ombudet har også hatt innspill i forhold til et arbeidsutvalg nedsatt av Justisdepartementet, med fokus på tiltak rettet mot barn, unge og internett. I samarbeid med IKT Norge, Microsoft og Forbrukerombudet, har Ombudet arbeidet for å utvikle en merkeordning av "trygge" nettsteder for barn. I høst ble annonsering av "småjenteporno" på TV2 Tekst-TV et aktuelt tema, og Barneombudet mottok en rekke henvendelser om dette. I brev til TV2 kritiserte Barneombudet kanalen for å annonsere for salg av pornofilmer med barnepornografiske titler. Dette resulterte i at TV2 trakk tilbake annonsene og har innført tiltak for å bedre kontrollen.

I forhold til barn og mobil har kontoret i 2006 satt fokus på mobilstråling, og det har gått brev til Strålevernet og Post- og teletilsynet der Ombudet etterlyser bedre varemerking av telefonene, slik at kundene kan treffe sine valg på informert grunnlag. Barneombudet har videre, gjennom en høring i Stortinget om aldersgrense på film, igjen fremmet forslag om en absolutte aldersgrenser og en innføring av 13-års aldersgrense. I forbindelse med filmvurderinger som Barneombudet har gjort, har vi ved flere anledninger sett behovet for en 13-års aldersgrense utover 11 og 15 år, slik det er i dag. Det eksisterende ledsagerprinsippet der voksne kan ta med f.eks 12-åringer på filmer med 15-års grense fungerer etter Ombudets mening ikke tilfredsstillende.

Internasjonalt arbeid

Barneombudet deltok også i 2006 i Regjeringens Menneskerettighetsdialog med Kina. Ombudet deltok på møter med kinesiske myndigheter der bl.a. den norske Barneombudsmodellen ble presentert. Fra norske myndigheters side har det vært uttrykt ønske om at Barneombudet skal videreføre et visst engasjement i forhold til denne internasjonale satsingen, som er grunnleggende i forhold til å styrke FNs barnekonvensjon på mer global basis. Dette engasjementet finansieres av UD og UNICEF.

En positiv holdning til det globale perspektivet ligger også til grunn for kontorets håndtering av anmodninger fra ulike utenlandske delegasjoner om å besøke Barneombudet for å bli gitt informasjon om Barneombudsordningen og Barnekonvensjonens plass i det norske samfunnet. Med 25 års erfaring har det norske ombudet noe å bidra med i dialog med andre land, og kontoret har vurdert det som viktig å følge opp disse kontaktene. Det har vært besøk av representanter fra bl.a. Kosovo, Zambia, Litauen, Kina, og Japan, i tillegg til møte med våre skandinaviske kolleger.

Det Europeiske nettverk av Barneombud, ENOC, som ble etablert av det norske Barneombudet i 1997, teller nå 25 medlemmer. ENOCs årsmøte i 2006 var i Athen, og det ble tatt opp temaer som omhandlet enslige mindreårige asylsøkere, diskriminering og mobbing. Dette er saker som alle de europeiske Ombudene har på sin dagsorden, og dette er temaer der en felles strategi fra de europeiske Barneombudene kan være av stor betydning.

Mål 2: Bidra til å styrke sikkerhetsnettet for barn og unge

- Overvåke utviklingen av barnevernet, og være pådriver for en styrket innsats i tjenestene
- Videreføre arbeidet med bakgrunn i prosjektet "Barn og Beskyttelse"
- Analysere enkelthenvendelsene til Barneombudet for å avdekke svikt i samfunnets rutiner og ansvar for å trygge barn og unge
- Bidra til å beskytte barn i forhold til bruk av ny teknologi og nye medier

Barnevernet

Barnevern er et omfattende område og har hatt en sentral plass i Barneombudets arbeid dette året. En meget stor andel av de henvendelsene som kommer til Barneombudet omhandler ulike sider ved barnevernet. Ombudet har, i tillegg til henvendelsene, aktivt oppsøkt ulike miljøer, det være seg ansatte i barneverntjenesten, forskere, politi, interesseorganisasjoner, brukerorganisasjoner, fagorganisasjoner, jurister og andre fagmiljøer. Temaer det har vært satt fokus på har vært organiseringen av barnevernet, henleggelse av saker, samarbeid internt i barnevernet og mellom barnevernet og andre instanser. Videre har det vært satt søkelys på kompetansen innen barnevernet, ulike hjelpetiltak overfor barnet, situasjonen for barn i fosterhjem, tilbakeføring til biologiske foreldre og barnevern i kriminalomsorgen. Adopsjon som barnevernstiltak har stått sentralt. Funksjonshemmede barn innen barnevernet, ettervern, barnevernets rolle overfor enslige mindreårige asylsøkere, barnevernets omdømme, barnevernets rolle i samværssaker etter barneloven og forsterforeldres rettigheter har vært andre diskusjonstemaer.

Med bakgrunn i disse idémøtene har Barneombudet hatt møte med Barne- og likestillingsminister Karita Bekkemellem vedrørende de nevnte utfordringer innen barnevernet.

Barnevern for de minste

Høsten 2006 ble det tatt initiativ til en kunnskapsdugnad med arbeidstittel "*Barnevern for de minste*." Sentrale fagfolk som arbeider i forhold til denne gruppen barn ble samlet til et to dages arbeidsmøte der det ble tatt opp idéer og planer til oppfølging av temaer som vold mot de yngste barna, samfunnets oppfølging av omsorgssvikt, hvordan hjelpeapparatet kan identifisere hvilke foreldre som gir barn dårlig omsorg og ulike tiltak overfor barnet. Dette blir en videre utfordring i 2007.

Nødtelefon

Med bakgrunn i fokuset på barnevern, lanserte Barneombudet i 2006 idéen om en alarmtelefon knyttet til bekymringsmeldinger der man tror barn lider under omsorgssvikt eller utsettes for vold eller overgrep. Dette ble tatt opp med Barne- og likestillings-departementet, og det ble satt fokus på behovet for en alarmtelefon gjennom debatt i media og i foredrag. Island har en modell der Norge kan hente erfaringer. Den islandske nød-telefonen 112 er godt kjent, terskelen for å ringe er lav, og bekymringsmeldinger går rett til en barnevernsvakt.

Arbeidet med å få opprettet en lignende telefon i Norge fortsetter i 2007 og Barneombudet gjennomførte et studiebesøk på Island i januar 2007 for å sette seg inn i praktiske sider rundt dette tilbudet.

Barn, unge og kriminalitet

Forholdene for ungdom i fengsel, og i særlig grad varetektssituasjonen, har vært et viktig tema. Her har Barneombudet hatt kontakt med Justisdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, kriminalomsorgen, politi, barnevern og ulike prosjekter som arbeider inn mot dette området. Ombudet har også deltatt på flere konferanser og holdt innlegg i forhold til forebygging og tiltak overfor ungdom på kant med loven. Her kan nevnes foredrag i Justisdepartementets oppstartskonferanse for "oppfølgingsteamene," et tiltak i *handlingsplanen "Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet"* og konferansen "*Snu unge lovbrøyttere - et felles ansvar for hvem?*" Barneombudet har hatt særlig fokus på "restorativ justice," eksempelvis konfliktråd.

Ombudet har fulgt opp kontakten med Foreningen for Fangers Pårørende og hatt møter med dem i forhold til situasjonen for barn av innsatte.

Barn og samlivsbrudd

Barn og familie er et bredt tema og dekker et stort arbeidsområde hos Barneombudet. Daglig kommer det flere henvendelser med spørsmål spesielt i forhold til barnefordeling og samvær. Det kan dreie seg om rene juridiske spørsmål, spørsmål i forholdt til mistanke om overgrep ved samvær, delt bosted og foreldreansvaret generelt.

I tillegg til arbeid med enkelthenvendelser, har Ombudet arbeidet med flere prinsipielle spørsmål knyttet til barn og samlivsbrudd. Ombudet har blant annet gitt innspill til Barne- og likestillingsdepartementets arbeid med evaluering av barnebidragsregelverket og til departementets arbeid med veilederen "Barnevernets rolle ved mistanke om overgrep under samvær." Ombudet har også vært aktiv i debatt om delt bosted for små barn. Ombudet har deltatt på flere møter og konferanser om barn og samlivsbrudd, blant annet møte med ungdommer som deltar i samtalegrupper for skilsmissebarn i Bærum kommune og konferansen "Sammen om bruddet" i Bergen.

Viktige høringer på dette feltet er Høring om kvalitetssikring av sakkyndige og forskrift om tilsyn under samvær.

Barnehage og skole

I 2006 har Barneombudet vært sentral i debatten om kontantstøtte, makspris i barnehager, og døgnåpne barnehager. Barnehager og dagmammaordninger har også vært viktige temaer for Barneombudet. Et krav fra Ombudet har vært å få etablert godkjenningsordninger for dagmammavirksomheten, slik at også dette tilbudet for barn godkjennes i henhold til Forskrift om miljørettet helsevern. Helse- og omsorgsdepartementet har fulgt opp denne saken i brev til landets kommuner.

I saken om døgnåpne barnehager, har Ombudet satt fokus på behovet for å skjerme barn og familier mot et krevende arbeidsliv. Barneombudet har argumentert for at det er samfunnet som må tilpasse seg og tillate at barnefamilier har spesielle behov som ikke uten videre kan innpasses i problematiske turnusordninger og skiftarbeid. Dette løser man ikke ved å ukritisk arbeide for døgnåpne barnehager, men ved å øke presset på et familievennlig arbeidsliv.

Med hensyn til skoleverket har forskriften om miljørettet helsevern hatt en sentral plass.

Det er åpenbart at det fremdeles er langt igjen før skoler og barnehager har det arbeidsmiljø som forskriften tilsier. Et annet åpenbart problem er at sentrale myndigheter ikke har nødvendig data for å kunne mene noe om hvor langt man er kommet i dette arbeidet, i tillegg til at tilsynsmyndighetene ikke har gode nok rutiner for å utøve sitt tilsyn. I 2006 gikk det imidlertid ut brev til alle landets kommuner fra Helse- og omsorgsdepartementet med en påminnelse om at kommunene må følge opp forskriften om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Det er imidlertid et åpenbart behov for en grundig evaluering av dette viktige området. Barneombudet har hatt et tett samarbeid med NFBIB, Elevorganisasjonen og FUG i forhold til miljørettet helsevern, og Kap 9a i Opplæringsloven. En stor del av henvendelsene som kommer til kontoret omhandler nettopp elevenes arbeidsmiljø, og det er åpenbart at mange skoler ikke har tilfredsstillende rutiner for å håndtere innemiljøproblemer eller mobbe-problematikk. Kap 9a blir ikke til hjelp for elevene før skolene har profesjonelle rutiner for veiledning og saksbehandling som gir elevene den rettssikkerhet de skal ha etter loven.

Barneombudet valgte å stå utenfor signeringen av et nytt Manifest mot Mobbing, som ble undertegnet den 15. august. Årsaken er at Ombudet nå ønsker å fokusere på sin rolle som overvåker av denne prosessen. I motsetning til Regjeringen, Kommunenes Sentralforbund og Utdanningsforbundet, har Barneombudet ingen reelle virkemidler inn mot skolene og vil derfor heller følge med i om Manifestpartnerne gjør det de har forpliktet seg til.

Skolenedleggelse og skoleskyss er andre sentrale områder Barneombudet har fått henvendelser om. Fremgangsmåter for klager, klagegrunnlag og "veien videre" har vært viktige spørsmål. Informasjonsbehovet hos publikum er stort, og Ombudet arbeider med å gjøre denne grunnleggende informasjonen lettere tilgjengelig på våre nettsider.

Barn og fattigdom

Barn og fattigdom og familier på sosialstønad hatt fokus dette året. Barneombudet har gitt innspill til Helse- og omsorgsdepartementets idédugnad om sosiale ulikheter i barn og unges helse, og Ombudet har i brev til Arbeids- og inkluderingsdepartementet tatt opp problemet knyttet til sosialkontorer som reduserer foreldres sosialstønad der barn i familien får utdanningsstipend fra Lånekassa, eller har ekstrajobb ved siden av skolen. Dette bidrar etter Ombudets mening til en ytterligere skjevhet og belastning for allerede belastede familier.

Vold mot barn

Barneombudet støttet opp om at det pågående Dødsstedsundersøkelsesprosjektet, skulle få en fast ordning. Bak prosjektet står fagfolk som ønsker en ekspertgruppe for obligatoriske undersøkelser når små barn dør. Det ble tatt kontakt med Sosial- og helsedirektoratet og det var møte med Justisminister Storberget. Barneombudet holdt innlegg på et seminar om barnemishandling og omsorgssvikt i regi av Barsedødsårsaksgruppen ved Rettsmedisinsk institutt i Oslo, Norsk Rettsmedisinsk Forening og Norsk Barnelegeforening. Denne saken videreføres også i 2007, da den fremdeles ikke er endelig avklart.

Etter en avgjørelse i Høyesterett, som kunne tyde på at lettere klaps av barn i oppdragelsesøyemed ikke rammes av straffeloven, sendte Barneombudet brev til Justisministeren. Videre ble det fulgt opp i en kronikk i Aftenposten i den 11. oktober, etter at FNs studier om vold mot barn hadde lagt fram sin rapport. Rapporten viser at millioner av barn blir utsatt for vold og grove menneskerettighetsbrudd over hele verden. Norge er intet unntak. Det er mange mørketall og mye tabu rundt nettopp vold mot barn, og rapporten viser at vold mot barn oftest skjer av personer som har et personlig forhold til barnet. Ombudet ønsker derfor en presisering av loven, slik at det blir helt klart at ingen form for vold mot barn kan aksepteres.

Barneombudet har også vært aktiv i forhold til pilotprosjektet om ”Barnas Hus,” som er et prosjekt om ny avhørsmodell for barn som har vært utsatt for overgrep.

Barn og kriser

Når katastrofer rammer, rammer den også barn på en spesiell måte. Hendelser i nyhetsbildet kan skape mye frykt og mange spørsmål som kan være vanskelig å håndtere, både for foreldre og lærere. Barneombudet har gjort mye for å utvikle et redskap, både for foreldre og lærere i slike situasjoner, til hjelp for å snakke med barna om det som hender. Magne Raundalen utviklet i samarbeid med Barneombudet en veileder i hvordan man snakker med barn om kriser og skremmende oppslag i media. Publisiteten rundt Muhammed-tegningene skapte bilder av krig og uro. Dette tok også barn inn over seg. Voksne trenger ofte råd om hvordan slike saker skal behandles i møte med barn i ulike aldersgrupper.

Barneombudet har vært i kontakt med direktoratet for sivilt beredskap i forhold til et spesielt fokus på barn.

Mål 3: Bidra til et sterkere fokus på barn og unges helse

- Etablere prosjekt med fokus på organisert og uorganisert fysisk aktivitet og idrett
- Videreføre arbeidet med fokus på skolemåltid
- Bevisstgjøre og vie oppmerksomhet til forholdet mellom barn og unges kosthold, livsstil og helse

Skolemåltid

I 2005 startet Barneombudet debatten om gratis skolemåltid i den norske skole. Skolemåltidet ble et viktig tema i valgkampen, og det ble fremmet privat lovforslag for å få innført måltidet. Som følge av dette ble en arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet. Denne arbeidsgruppen startet sitt arbeid på nyåret 2006. Retning for Barneombudets videre arbeid i forhold til skolemåltid, har vært avhengig av hva som kom ut av denne utredningen.

Arbeidsgruppens utredning viste fem mulige modeller for skolemat, og gruppen selv mente at modell fem på lang sikt er den mest helsebringende. Her er det snakk om et varmt måltid med salatbar. Modell 1 med gratis frukt, grønt og melk mente utvalget er den enkleste og rimeligste å gjennomføre.

Saken har beklageligvis ikke kommet særlig lenger i 2006, så arbeidet må ytterligere intensiveres i 2007. Barneombudet anser denne saken viktig for norske barns helse og oppvekst.

Helsetjenester for barn og unge

Barneombudet har lansert begrepet ”Sikkerhetsnett for barndommen.” Dette bildet skal illustrere at alle sider ved en oppvekst bør ha mekanismer som trer i kraft når noe annet svikter. I år har Ombudet satt hovedfokus på lokal helsetjeneste, helsesøstre og skolehelsetjenesten.

Barneombudet har fått mange meldinger om at helsesøstertjenesten i skolen er for dårlig. Det er for få helsesøstre fordelt på altfor mange elever. Helsesøster har ofte møtetid to timer annenhver uke, og skal da dekke alle skolens elever. Barneombudets Ungdomsråd har særlig ytret ønske om at Barneombudet prioriterer denne saken.

Ungdomsrådet har også tatt problemet opp direkte både med Kunnskapsminister Øystein Djupedal og Helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad.

Programmet Puls på NRK 1 har også satte fokus på helsesøstermangelen. Barneombudet ga her et intervju i forhold til mangel på helsesøstre i kommunene og hvilken betydning dette kan få for barn og unges helse. I vårt høringssvar på "Rapport fra arbeidsgruppe om tidligere hjelp til barn og unge med psykiske lidelser og /eller rusproblemer," bad Barneombudet Helse- og omsorgsdepartementet foreta en vurdering av bemanningen på helsestasjonen ved grunnskoler og videregående skoler.

Ombudet har hatt et godt samarbeid med Landsgruppa for helsesøstere, som også ble tildelt barnehelseprisen i år. Barnelegeforeningen og Barneombudet står bak denne utdelingen.

I forhold til Opptappingsplanen for psykisk helse, som utløper i 2008, har Barneombudet oversendt et brev til Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) der det stilles spørsmål om antall planlagte døgnplasser i psykisk helsevern for barn og unge.

Barneombudet har fått henvendelser fra helsepersonell som er usikre på grensen for taushetsplikt overfor pasienten og når opplysningsplikt til barnevernet inntreffer. Dette, samt andre lignende problemstillinger, er blitt oversendt til Helse- og omsorgsdepartementet.

Barn som pårørende er også et sentralt tema. De er i en spesiell sårbar situasjon, noe Barneombudet har pekt på i ovennevnte høringer og i brev til komitéen på Stortinget.

Til den nasjonale helseplanen for perioden 2007-2010, har Barneombudet deltatt med flere innspill. Her har Barneombudet bl.a. påpekt følgende:

- Barn som har foreldre som har en fysisk eller psykisk sykdom får ofte for dårlig informasjon, oppfølging og hjelp. Det bør synliggjøres i pasientrettighetsloven at barn har rett til nødvendig informasjon for at de skal kunne håndtere foreldrenes sykdom. Dersom ikke foreldre selv gir denne informasjonen, bør helsepersonell ha et ansvar for å informere barna.
- Det er viktig at myndighetene forsetter å holde intensiteten oppe når det gjelder å bygge ut og følge opp tiltak innen det psykiske helsevernet for barn og unge, også etter opptappingsplanen. I tillegg til kortere ventetid, er det særlig behov for å få til bedre samordning mellom ulike etater og få flere lavterskeltilbud for barn som lever med belastninger i familien.
- Det har vist seg i praksis at en del barn som klart har behov for psykisk helsehjelp, ikke får behandling fordi en av foreldrene med foreldreansvar ikke samtykker til helsehjelpen, til tross for at helsepersonell mener barnet har behov for behandling. For å ivareta barn som klart har behov for helsehjelp, mener Barneombudet det bør innføres en ordning der den forelder som ønsker at barnet får helsehjelpen kan bringe saken inn for et overordnet organ som kan avgjøre om barnet skal få helsehjelp selv om en forelder ikke samtykker.
- Det knytter seg særlige utfordringer i forhold til barns helse. Det bør derfor settes av et eget kapittel i planen som behandler barns helsesituasjon særskilt.
- Det er behov for en oversikt over helseplager som knytter seg til belastninger barn og ungdom kan oppleve i familien, for eksempel i tilknytning til samlivsbrudd og vold og overgrep fra nærstående.
- Det bør ses nærmere på om det er særlige forhold knyttet til helsen til barn og unge med minoritetsbakgrunn som ikke fanges opp av dagens helsevesen.

- Arbeidssituasjonen for foreldrene, eks. dårlig organisering, tidspress, mobbing, krav til effektivitet mv, kan ha indirekte betydning for barnas helse.

Utover det over nevnte, er det gjennomført møter med psykologforeningen, holdt foredrag på jubileumsseminaret til Foreningen for Hjertesyke barn, innlegg på konferanse i regi av Bioteknologinemnda og innlegg på Folkehelsedagene i Flekkefjord,

Kommersielt press og unges livsstil

I forhold til kommersialisering og kommersielt press overfor barn og unge, har Barneombudet ved flere anledninger samarbeid med Forbrukerombudet (FO). Barneombudet deltok på en rundbordskonferanse om barn som forbrukere, et tema som nå er satsningsområde for Forbrukerombudet. Barneombudet har også deltatt i en work-shop med FO og aktører fra næringslivsbransjen vedrørende muligheten for å begrense markedsføringen av søte, salte og fete produkter rettet mot barn og unge.

På starten av året tok Barneombudet, Alkokutt og FO initiativet til et charter mot alkoholholdige produkter mot barn og unge. Dagligvarekjedene ved ICA Norge, Norgesgruppen, Lidl, Coop Norge, Rema 1000 Norge AS, Handel og servicenæringens hovedorganisasjon (HSH) ble utfordret til å undertegne et charter hvor partene sier seg enige i at dagligvarekjedene ikke omsetter denne type alkoholholdige produkter i Norge.

Produktene det vises til i charteret, omfatter alkoholprodukter i form av godterier eller andre barneprodukter, som for eksempel smokker, tåteflasker, leketøy.

Charteret viser også til at de undertegnede partene tar avstand fra å fremme alkoholholdige produkter med hentydning til voldelig, aggressiv eller antisosial oppførsel, eller antyder seksuell suksess eller dyktighet eller økt mental eller fysisk kapasitet. Charteret ble undertegnet av samtlige representanter den 17.02.06

Sluttkommentarer - Barneombudet 25 år

I 2006 var det 25 år siden Målfrid Grude Flekkøy tiltrådte som verdens første barneombud. Mye har skjedd siden den gang, og tre ombud har tiltrådt etter at Målfrid gikk av. Barneombudets arbeid er like viktig nå som da, og temaer for Barneombudets arbeidet dreier seg fortsatt rundt mye av det samme som for 25 år siden.

Barneombudet er fremdeles høyst levende både i samfunnsdebatten og som rådgiver for enkeltpersoner og ulike instanser. Målfrid oppsummerte sin tjenestetid med disse ordene da hun gikk av i 1989:

"(...) Hvordan situasjonen for barn ville ha vært uten Barneombudet, er ikke godt å si. Min personlige mening er at resultatene i alle fall ville kommet langt senere enn det de gjorde. Det er ikke tvil om at Ombudet kunne sette en ball i spill som andre, for eksempel bundet av lojalitet eller politisk ledelse, vanskelig kunne gjøre (...)"

Barneombudet vil hevde at denne uttalelsen også er relevant for dagens situasjon. Som en markering av 25-årsjubileet gjengis jubileumstalen til Professor Anders Bratholm, "Barneombudordningens far," i forbindelse med feiringen av dagen.

Barneombudet 25 år
Tale til jubileumsfeiringen
Av professor emeritus Anders Bratholm

Kjære barne-venner!

Min oppgave er å redegjøre for Barneombudets historikk. Det begynte med et forslag på slutten av 1960-tallet om å opprette et offentlig ombud som kunne bistå med å løse vanskelige konflikter mellom barn og foreldre. Dette forslaget kom tidlig i bakgrunnen, trolig på grunn av den sterke foreldremotstanden. Isteden fikk man en debatt om å opprette et offentlig ombud som kunne ivareta barnas interesser på andre områder, i første rekke i forhold til lovgivningen og annen offentlig virksomhet.

På Arbeiderpartiets kvinnekongress i 1975 fikk tanken om et slikt ombud sterk oppslutning, i samme år ble det oppnevnt et offentlig utvalg til å utrede en lov om barn og foreldre, innbefattet spørsmålet om et barneombud. Utredningen forelå som NOU 1977:35. Forbruker- og administrasjonsdepartementet fikk saken til behandling, men juristene der var meget opptatte, og Justisdepartementet ble anmodet å bistå. Men også på det hold hadde man mye å gjøre, og jeg ble anmodet om å foreslå et par dyktige studenter som kunne skrive et utkast til odelstingsproposisjon om saken. Det skjedde, og Justisdepartementets lovavdeling hadde lite å innvende mot utkastet. Så vidt jeg vet, er dette den første og siste gangen at et utkast til en lovproposisjon er skrevet av studenter.

Proposisjonen ble behandlet av Stortingets sosialkomité i 1981. Komitéen delte seg omtrent på midten: Arbeiderpartiets åtte medlemmer støttet forslaget, mens de syv andre medlemmene var imot.

Flertallet la særlig vekt på at barns interesser var spredt på forskjellige offentlige organer, og at hensynet til barna lett kunne komme i bakgrunnen i striden om knappe ressurser.

Mindretallet var enig i at barnas interesser burde varetas bedre, men mente at dette først og fremst måtte være foreldrenes oppgave. Mindretallet foreslo at Statens barneråd, som hadde sovet i en årrekke, burde tre i funksjon igjen. Når det gjaldt barnas rettsikkerhet, mente mindretallet at dette måtte høre til under Sivilombudet.

Lovsaken kom opp i Odelstinget i 1981. Diskusjonen og avstemningen fulgte som i sosialkomitéen partilinjene, bortsett fra at SV's og Venstres representanter stemte for å opprette ombudet.

Det ble nevnt av mange fra flertallet at selv om foreldrene gjør en stor innsats for barna sine, manglet man en samlende og sterk organisasjon som kunne fremme deres interesser. Det var enighet om at ombudet skulle være uavhengig og selvstendig.

Mindretallet i Odelstinget var enig i at det var behov for å styrke barnas stilling, men mente at et barneombud ikke var middelet.

En fra mindretallet trakk opp det helt store perspektiv. Hun trodde ikke at menneskearten ville bestått gjennom titusener av generasjoner dersom barns oppvekstvilkår ikke hadde inntatt en helt sentral plass i de voksnes interesser.

Flere av dem som støttet forslaget, undret seg over at barn kunne klare seg så godt uten ombud, mens mange voksne interessegrupper hadde behov for det. Lovforslaget ble vedtatt med noen få stemmers overvekt. Det kan ha spilt en rolle for utfallet at det et par år tidligere - i 1979 - var det internasjonale barneåret, og at barns velferd nå ble tillagt større vekt.

Utfallet av saken medførte ikke at opposisjonen ga tapt. Under valgkampen i 1981 uttalte opposisjonens statsministerkandidat at hvis hans parti og støttepartiene fikk regjeringmakten, skulle loven om barneombudet bli opphevet. Han ble statsminister, overså valggløftet. Dette kan bero på at barneombudet tidlig fikk sterk støtte i opinionen.

En meningsmåling i 1989 viste at 83 prosent mente at barneombudet var nyttig, mens 2 prosent ville avskaffe det.

I en offentlig tverrpolitisk utredning i 1995, " Barneombud og Barndom i Norge"(NOU, 199:26), gis det enstemmig en meget positiv vurdering av ombudsordningen. Det heter blant annet i NOU'n at barneombudet internasjonalt har hatt betydning som "eksportartikkel" og at Barneombudet dermed har bidratt til å sette barn på den internasjonale dagsorden (s.151)*.

Norge var det første land som opprette et barneombud. Nå er det nesten 70 land som har ordningen - hvorav 25 i Europa. Det norske ombudet tok i 1997 initiativet til ENOC - "European Network of Ombudspersons for Children." Organisasjonen hører inn under Europarådet, med hovedkontor i Strasbourg. Det heter bl.a. i formålsparagrafen til ENOC: Its mandate is to facilitate the promotion and protection of the rights of children, as formulated in the Convention on the Rights of the Child."

Vi får håpe på - og arbeide etter beste evne, nasjonalt og internasjonalt, for at alle barn i alle land får en tryggere tilværelse.

Det gjenstår å gratulere med 25- årsjubiléet og takke barneombudene og deres medarbeider varmt for pionerinnsatsen.